ประโยค ๑-๒
แปล มคธเป็นไทย
สอบ วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

แปล โดยพยัญชนะ

๑. เอวํ วุตฺเต ภิกฺขู สตฺถารํ ปุจฺฉึสุ "ขุชฺชุตฺตรา ปน ภนฺเต เกน กมฺเมน ขุชฺชา ชาตา, เกน มหาปญฺญา, เกน โสตาปตฺติผลํ อธิคตา, เกน ปเรสํ เปสนการิกา ชาตาติ ฯ "ภิกฺขเว ตสฺเสา รญฺโญ พาราณสิยํ รชฺชกรณกาเล เสฺวว ปจฺเจกพุทฺโธ โลกํ ขุชฺชธาตุโก อโหสิ ฯ อเถกา อุปฏฺฐายิกา อิตฺถี กมฺพลํ ปารุปิตฺวา สุวณฺณสรกํ คเหตฺวา 'อมฺหากํ ปจฺเจกพุทฺโธ เอวญฺจ เอวญฺจ วิจรตีติ ขุชฺชา หุตฺวา ตสฺส วิจรณาการํ ทสฺเสสิ ฯ ตสฺส นิสฺสนฺเทน ขุชฺชา ชาตา ฯ เต ปน ปจฺเจกพุทฺเธ ปรมทิวเส ราชา เคเห นิสีทาเปตฺวา ปตฺเต คาหาเปตฺวา ปายาสสฺส ปูเรตฺวา ทาเปสิ, อุณฺหปายาสสฺส ปูเร ปตฺเต ปจฺเจกพุทฺธา ปริวตฺเตตฺวา ปริวตฺเตตวา คณฺหนฺติ ฯ สา อิตฺถี เต ตถา กโรนฺเต ทิสฺวา คตฺตโป สนฺตกานิ คฬุจ ทนฺตวลยานิ ทตฺวา 'อิธ ฐเปตฺวา คณฺหาถาติ อาห ฯ เต ตถา กตฺวา ตํ โอโลเกสุ ฯ สา เตสํ อธิปฺปายํ ญตฺวา 'นตฺถิ ภนฺเต อมฺหากํ เอเตหิ อตฺโถ, ตุมฺหากญฺเญว ตานิ ปริจฺจตฺตานิ, คเหตฺวา คจฺฉถาติ อาห ฯ เต คเหตฺวา นนฺทมูลกปพฺภารํ อคมํสุ ฯ อชฺชปิ ตานิ วลยานิ อโรคานิ ฯ สา ตสฺส กมฺมสฺส นิสฺสนฺเทน อิทานิ ติปิฏกธรา มหาปญฺญา ชาตา ฯ ปจฺเจกพุทฺธานํ กตอุปฏฺฐานนิสฺสนฺเทน โสตาปตฺติผลํ ปตฺตา ฯ อิทมสฺสา พุทฺธนฺตเร ปุพฺพกมฺมํ ฯ

ป.1-2/1

แปล โดยอรรถ

๒. กสฺสปสมฺมาสมฺพุทฺธสฺส กาเล ปน เอกา พาราณสี เสฏฺฐิโน ธีตา วฑฺฒมานกจฺฉายาย อาทาสํ คเหตฺวา อตฺตานํ อลงฺกโรนฺตี นิสีทิ ฯ อถสฺสา วิสฺสาสิกา เอกา ขีณาสวา ภิกฺขุนี ตํ ทฏฺฐุ อคมาสิ ฯ ตสฺมึ ปน ขเณ เสฏฺฐิธีตาย สนฺติเก กาจิ เปสนการิกา นตฺถิ ฯ สา "วนฺทามิ อยฺเย เอตํ ตาว เม ปสาธนเปฬกํ คเหตฺวา เทถาติ อาห ฯ เถรี จินฺเตสิ "สจสฺสา อิมํ คณฺหิตฺวา น ทสฺสามิ, มยิ อาฆาตํ กตฺวา นิรเย นิพฺพตฺติสฺสติ; สเจ ปน ทสฺสามิ, ปรสฺส เปสนการิกา หุตฺวา นิพฺพตฺติสฺสติ; นิรยสนฺตา ปโต โข ปน ปรสฺส เปสนภาโวว เสยฺโยติ ฯ สา อนฺทยํ ปฏิจฺจ ตํ คเหตฺวา ตสฺสา อทาสิ ฯ ตสฺส กมฺมสฺส นิสฺสนฺเทน ปเรสํ เปสนการิกา ชาตาติ ฯ

ปุเนกทิวสํ ภิกฺขู ธมฺมสภายํ กถํ สมุฏฺฐาเปสุ "สามาวตีปมุขา ปญฺจสตา อิตฺถิโย เคเห อคฺคินา ฌายึสุ, มาคนฺทิยาย ฌาตกา อุปริปลาลคฺคึ หตฺวา อยนงฺคเลหิ ภินฺนา, มาคนฺทิยา ปกฺกุฏฺฐิตเตเลน ปกฺกา, เก นุ โข เอตฺถ ชีวนฺติ นาม, เก มตา นามาติ ฯ สตฺถา อาคนฺตฺวา "กาย นุตฺถ ภิกฺขเว เอตรหิ กถาย สนฺนิสินฺนาติ ปุจฺฉิตฺวา, "อิมาย นามาติ วุตฺเต, "ภิกฺขเว เยเกจิ ปมตฺตา, เต วสฺสสตํ ชีวนฺตาปิ มตาเยว นาม; เย อปฺปมตฺตา, เต มตาปิ ชีวนฺติเยว; ตสฺมา มาคนฺทิยา ชีวนฺตีปิ มตาปิ มตาเยว นาม, สามาวตีปมุขา ปญฺจสตา อิตฺถิโย มตาปิ ชีวนฺติเยว นาม; น หิ ภิกฺขเว อปฺปมตฺตา มรนฺติ นามาติ อาห ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

ป.1-2/2

เฉลย ประโยค ๑-๒
แปล มคธเป็นไทย

แปล โดยพยัญชนะ

๑. ครั้นเมื่อพระดำรัส อย่างนี้ อันพระศาสดา ตรัสแล้ว, อ.ภิกษุ ท. ทูลถามแล้วซึ่งพระศาสดาว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ก็ อ.นางขุชชุตตรา เป็นหญิงค่อม เกิดแล้ว เพราะกรรม อะไร, อ.นางขุชชุตตราเป็นผู้มีปัญญามาก เกิดแล้ว เพราะกรรม อะไร, อ.นางขุชชุตตรา ถึงทับแล้ว ซึ่งโสดาปัตติผล เพราะกรรม อะไร, อ.นางขุชชุตตรา เป็นผู้กระทำซึ่งการรับใช้ ของชน ท. เหล่าอื่น เกิดแล้ว เพราะกรรม อะไร ดังนี้ ฯ อ.พระศาสดา ตรัสแล้ว ว่า ดูก่อนภิกษุ ท. ในกาล เป็นที่กระทำ ซึ่งความเป็นแห่งพระราชา ในพระนครชื่อว่าพาราณสี แห่งพระราชา นั้นนั่นเทียว อ.พระปัจเจกพุทธเจ้า นั้นนั่นเทียว เป็นผู้มีธาตุแห่งคนค่อมหน่อยหนึ่ง ได้เป็นแล้ว ฯ ครั้งนั้น อ.หญิง ผู้เป็นอุปัฏฐายิกา คนหนึ่ง ห่มแล้ว ซึ่งผ้ากัมพล ถือเอาแล้ว ซึ่งขันอันเป็นวิการแห่งทอง กล่าวแล้ว ว่า อ.พระปัจเจกพุทธเจ้า ของเรา ท. ย่อมเที่ยวไป อย่างนี้ด้วย อย่างนี้ด้วย ดังนี้ เป็นหญิงค่อม เป็น แสดงแล้ว ซึ่งอาการคืออันเที่ยวไป แห่งพระปัจเจกพุทธเจ้า นั้น ฯ อ.นางขุชชุตตรา เป็นหญิงค่อม เกิดแล้ว เพราะวิบากเป็นเครื่องไหลออก แห่งกรรม นั้น ฯ ก็ ในวันที่หนึ่ง อ.พระราชา ทรงยังพระปัจเจกพุทธเจ้า ท. เหล่านั้น ให้นั่งแล้ว ในตำหนัก ทรงยังราชบุรุษ ให้ถือเอาแล้ว ซึ่งบาตร ท. ทรงยังบาตร ให้เต็มแล้ว ด้วยข้าวปายาส ทรงยังราชบุรุษ ให้ถวายแล้ว, อ.พระปัจเจกพุทธเจ้า ท. ยังบาตร ท. อันเต็ม ด้วยข้าวปายาสอันร้อน ให้เป็นไปรอบแล้ว ให้เป็นไปรอบแล้ว ย่อมถือเอา ฯ อ.หญิง นั้น เห็นแล้ว ซึ่งพระปัจเจกพุทธเจ้า ท. เหล่านั้น ผู้กระทำอยู่เหมือนอย่างนั้น ถวายแล้วซึ่งวลัยอันเป็นวิการแห่งงา ท. แปด อันเป็นของมีอยู่ ของตน กล่าวแล้วว่า อ.ท่าน ท. วางไว้แล้ว บนวลัย นี้ จงถือเอา ดังนี้ ฯ อ.พระปัจเจกพุทธเจ้า ท. เหล่านั้น กระทำแล้ว

ป.1-2/3

อย่างนั้น แลดูแล้ว ซึ่งหญิง นั้น ฯ อ.หญิง นั้น รู้แล้ว ซึ่งความประสงค์ แห่งพระปัจเจกพุทธเจ้า ท. เหล่านั้น กล่าวแล้วว่า ข้าแต่ท่านผู้เจริญ อ.ความต้องการด้วยวลัย ท. เหล่านั่น ย่อมไม่มี แก่ดิฉัน ท., อ.วลัย ท. เหล่านั้น อันดิฉัน ท. บริจาคแล้ว แก่ท่าน ท. นั่นเทียว, อ.ท่าน ท. ถือเอาแล้ว ขอจงไป ดังนี้ ฯ อ.พระปัจเจกพุทธเจ้า ท. เหล่านั้น ถือเอาแล้ว ได้ไปแล้ว สู่เงื้อมแห่งภูเขาชื่อว่านันทมูลกะ ฯ แม้ในวันนี้ อ.วลัย ท. เหล่านั้น เป็นของมีโรคหามิได้นั่นเทียว ย่อมเป็น ฯ อ.นางขุชชุตตรา นั้น เป็นผู้ทรงไว้ซึ่งปิฎกสาม เป็นผู้มีปัญญามาก เกิดแล้วในกาลนี้ เพราะวิบากเป็นเครื่องไหลออก แห่งกรรม นั้น ฯ อ.นางขุชชุตตรา นั้น บรรลุแล้ว ซึ่งโสดาปัตติผล เพราะวิบากเป็นเครื่องไหลออกแห่งการบำรุง อันตน กระทำแล้ว แก่พระปัจเจกพุทธเจ้า ท. ฯ อ.กรรม นี้ เป็นกรรมในกาลก่อน ในพุทธันดร ของนางขุชชุตตรา นั้น ย่อมเป็น* ฯ

แปล โดยอรรถ

๒. ก็ ในกาลแห่งพระกัสสปสัมมาสัมพุทธเจ้า ธิดาของเศรษฐีในกรุงพาราณสีคนหนึ่ง ถือกระจกเงา นั่งแต่งตัวอยู่ในเวลาบ่าย ฯ ลำดับนั้น นางภิกษุณีขีณาสพรูปาหนึ่ง ซึ่งเป็นผู้คุ้นเคยของนางได้ไปเพื่อเยี่ยมนาง ฯ ก็ในขณะนั้นหญิงรับใช้ไร ๆ ในสำนักของธิดาเศรษฐีไม่มีเลย ฯ นางจึงกล่าวว่า ดิฉันไหว้ละ พระแม่เจ้า โปรดหยิบกระเช้าเครื่องประดับนั่น ให้แก่ดิฉันก่อน ฯ พระเถรี คิดว่า ถ้าเรา จักไม่หยิบกระเช้าเครื่องประดับนี้ให้แก่นางไซร้, นางจักทำความอาฆาตในเราแล้ว บังเกิดในนรก, แต่ว่า ถ้าเราจักหยิบให้, นางจักเกิดเป็นหญิงรับใช้ของคนอื่น; ก็ เพียงความเป็นผู้รับใช้ของคนอื่น ย่อมดีกว่าความเร่าร้อนในนรกแล ฯ พระเถรีนั้น อาศัยความเอ็นดู จึงได้หยิบกระเช้าเครื่องประดับนั้นให้แก่นาง ฯ เพราะผลแห่งกรรมนั้น นาง จึงเป็นคนรับใช้ของคนเหล่าอื่น ฯ

---

* หรือแปลเป็นประโยคลิงคัตถะ ว่า "อ.กรรมในกาลก่อน ในพุทธันดร ของนางขุชชุตตรานั้น นี้"

ป.1-2/4

ในวันรุ่งขึ้น ภิกษุทั้งหลาย สนทนากันในโรงธรรมว่า หญิง ๕๐๐ มีพระนางสามาวดีเป็นประมุข ถูกไฟไหม้แล้วในตำหนัก, พวกญาติของพระนางมาคันทิยา ถูกพวกราชบุรุษจุดไฟอันมีฟางเป็นเชื้อไว้เบื้องบนแล้วทำลายด้วยไถเหล็ก, พระนางมาคันทิยา ถูกทอดด้วยน้ำมันอันเดือดพล่าน, ในคนเหล่านี้ พวกไหนหนอแล ? ชื่อว่าเป็นอยู่, พวกไหน ? ชื่อว่าตายแล้ว ฯ พระบรมศาสดาเสด็จมาตรัสถามว่า ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้เธอทั้งหลายนั่งประชุมกันด้วยเรื่องอะไรหนอ เมื่อพวกภิกษุนั้นกราบทูลว่า ด้วยเรื่องชื่อนี้ ดังนี้แล้ว จึงตรัสว่า ภิกษุทั้งหลายคนเหล่าใดเหล่าหนึ่ง ประมาทแล้ว, คนเหล่านั้น แม้เป็นอยู่ตั้ง ๑๐๐ ปี ก็ชื่อว่าตายแล้วแท้; คนเหล่าใด ไม่ประมาทแล้ว, คนเหล่านั้น แม้ตายแล้ว ก็ชื่อว่ายังคงเป็นอยู่; เพราะฉะนั้น พระนางมาคันทิยา จะเป็นอยู่ก็ตาม ตายแล้วก็ตาม ก็ชื่อว่าตายแล้วทีเดียว หญิง ๕๐๐ มีพระนางสามาวดีเป็นประมุข แม้ตายแล้ว ก็ชื่อว่าเป็นอยู่นั่นเทียว; ภิกษุทั้งหลาย เพราะว่าผู้ไม่ประมาทแล้ว ชื่อว่าย่อมไม่ตาย; ดังนี้ ฯ

พระราชปริยัติสุธี ปิยาจาโร วัดธรรมามูล จ.ชัยนาท แปล
สนามหลวงแผนกบาลี ตรวจแก้.

ป.1-2/5